

Näyttötutkinnon perusteet

**AUDIOVISUAALISEN
VIESTINNÄN
AMMATTITUTKINTO
2006**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

DNO 41/011/2005

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ **09.12.2005**

Voimassaoloaika
1.1.2006 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
A 812/1998 1 § 1 mom

Kumoo määräyksen nro **62/011/2001**
Muuttaa määräystä nro

AUDIOVISUAALISEN VIESTINNÄN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallituksen johtokunta on päättänyt audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2006 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Ylitarkastaja

Pertti Pitkänen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	9
	1 § Näyttötutkinnot	9
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	9
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	9
2	Luku	
	AUDIOVISUAALISEN VIESTINNÄN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	10
	1 § Tutkinnon osat	10
3	Luku	
	AUDIOVISUAALISEN VIESTINNÄN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	12
A.	Pakolliset tutkinnon osat osaamisaloittain	12
	EDITOINNIN OSAAMISALA	12
	1 § Editoinnin suunnittelu ja ilmaisu	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	13
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
	2 § Editoinnin työmenetelmät ja -välineet	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	14
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	15
	3 § Editoinnin tuotantoprosessit ja -ympäristö	15
	a) Ammattitaitovaatimukset	15
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	17
	JULKAISUGRAFIIKAN OSAAMISALA	17
	4 § Julkaisugrafiikan suunnittelu ja ilmaisu	18
	a) Ammattitaitovaatimukset	18
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	19
	5 § Julkaisugrafiikan työmenetelmät ja -välineet	19
	a) Ammattitaitovaatimukset	19
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	19
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	20

6 §	Julkaisugrafiikan tuotantoprosessit ja -ympäristö	20
	a) Ammattitaitovaatimukset	20
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	20
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	22
	KUVAUKSEN JA VALAISUN OSAAMISALA	22
7 §	Kuvauksen ja valaisun suunnittelu ja ilmaisu	23
	a) Ammattitaitovaatimukset	23
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	23
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	23
8 §	Kuvauksen ja valaisun työmenetelmät ja -välineet	24
	a) Ammattitaitovaatimukset	24
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	24
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	25
9 §	Kuvauksen ja valaisun tuotantoprosessit ja -ympäristö	25
	a) Ammattitaitovaatimukset	25
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	25
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	27
	MEDIATYÖN OSAAMISALA	27
10 §	Mediatyön suunnittelu ja ilmaisu	28
	a) Ammattitaitovaatimukset	28
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	28
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	29
11 §	Mediatyön työmenetelmät ja -välineet	30
	a) Ammattitaitovaatimukset	30
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	30
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	31
12 §	Mediatyön tuotantoprosessit ja -ympäristö	31
	a) Ammattitaitovaatimukset	31
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	31
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	33
	RADIOTYÖN OSAAMISALA	33
13 §	Radiotyön suunnittelu ja ilmaisu	34
	a) Ammattitaitovaatimukset	34
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	34
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	35
14 §	Radiotyön työmenetelmät ja -välineet	35
	a) Ammattitaitovaatimukset	35
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	35
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	37
15 §	Radiotyön tuotantoprosessit ja -ympäristö	37

a) Ammattitaitovaatimukset	37
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	37
c) Ammattitaidon osoittamistavat	39
TUOTANNON JA PROJEKTINHALLINNAN OSAAMISALA	39
16 § Suunnittelu ja ilmaisu tuotannossa	40
a) Ammattitaitovaatimukset	40
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	40
c) Ammattitaidon osoittamistavat	40
17 § Tuotannon työmenetelmät ja -välineet	41
a) Ammattitaitovaatimukset	41
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	41
c) Ammattitaidon osoittamistavat	41
18 § Tuotannon tuotantoprosessit ja -ympäristö	42
a) Ammattitaitovaatimukset	42
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	42
c) Ammattitaidon osoittamistavat	43
VERKKOVIESTINNÄN OSAAMISALA	44
19 § Verkkoviestinnän suunnittelu ja ilmaisu	44
a) Ammattitaitovaatimukset	44
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	44
c) Ammattitaidon osoittamistavat	45
20 § Verkkoviestinnän työmenetelmät ja -välineet	45
a) Ammattitaitovaatimukset	45
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	45
c) Ammattitaidon osoittamistavat	46
21 § Verkkoviestinnän tuotantoprosessit ja -ympäristö	46
a) Ammattitaitovaatimukset	46
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	46
c) Ammattitaidon osoittamistavat	47
ÄÄNITYÖN OSAAMISALA	48
22 § Äänityön suunnittelu ja ilmaisu	48
a) Ammattitaitovaatimukset	48
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	48
c) Ammattitaidon osoittamistavat	49
23 § Äänityön työmenetelmät ja -välineet	49
a) Ammattitaitovaatimukset	49
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	49
c) Ammattitaidon osoittamistavat	51
24 § Äänityön tuotantoprosessit ja -ympäristö	51
a) Ammattitaitovaatimukset	51

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	51
c) Ammattitaidon osoittamistavat	52
B. Vapaaehtoinen tutkinnon osa	53
25 § Yrittäjyys	53
a) Ammattitaitovaatimukset	53
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	53
c) Ammattitaidon osoittamistavat	55

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittämistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammatti-pätevyuden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkin-tojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

---

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla mahdollisimman realistinen ja autenttinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatin hallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

AUDIOVISUAALISEN VIESTINNÄN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto muodostuu yhden osaamisalan kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on suoritettu, kun yhden osaamisalan kaikki kolme tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti. Lisäksi tutkintoon voidaan liittää vapaaehtoinen tutkinnon osa.

Osaamaloittain pakolliset tutkinnon osat ovat seuraavat:

EDITOINNIN OSAAMISALA

- Editoinnin suunnittelu ja ilmaisu
- Editoinnin työmenetelmät ja -välineet
- Editoinnin tuotantoprosessit ja -ympäristö

JULKAISUGRAFIIKAN OSAAMISALA

- Julkaisugrafiikan suunnittelu ja ilmaisu
- Julkaisugrafiikan työmenetelmät ja -välineet
- Julkaisugrafiikan tuotantoprosessit ja -ympäristö

KUVAUKSEN JA VALAISUN OSAAMISALA

- Kuvauksen ja valaisun suunnittelu ja ilmaisu
- Kuvauksen ja valaisun työmenetelmät ja -välineet
- Kuvauksen ja valaisun tuotantoprosessit ja -ympäristö

MEDIATYÖN OSAAMISALA

- Mediatyön suunnittelu ja ilmaisu
- Mediatyön työmenetelmät ja -välineet
- Mediatyön tuotantoprosessit ja -ympäristö

RADIOTYÖN OSAAMISALA

- Radiotyön suunnittelu ja ilmaisu
- Radiotyön työmenetelmät ja -välineet
- Radiotyön tuotantoprosessit ja -ympäristö

TUOTANNON JA PROJEKTIHALLINNAN OSAAMISALA

- Suunnittelu ja ilmaisu tuotannossa
- Tuotannon työmenetelmät ja -välineet
- Tuotannon tuotantoprosessit ja -ympäristö

VERKKOVIESTINNÄN OSAAMISALA

- Verkkoviestinnän suunnittelu ja ilmaisu
- Verkkoviestinnän työmenetelmät ja -välineet
- Verkkoviestinnän tuotantoprosessit ja -ympäristö

ÄÄNITYÖN OSAAMISALA

- Äänityön suunnittelu ja ilmaisu
- Äänityön työmenetelmät ja -välineet
- Äänityön tuotantoprosessit ja -ympäristö

Lisäksi tutkintoon voidaan liittää seuraava vapaaehtoinen tutkinnon osa:

- Yrittäjyys

3 Luku

AUDIOVISUAALISEN VIESTINNÄN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto on tarkoitettu useamman vuoden työkokemuksen hankkineille AV-alan osaajille, jotka toimivat työntekijöinä asiakaslähtöisissä työympäristöissä. Mediatyötä lukuun ottamatta ammattitutkinnossa olevien osaamisalojen ammattitaitovaatimukset ovat pääosin samat sekä ammattitettä erikoisammattitutkinnossa, mutta erikoisammattitutkinnossa vaaditaan korkeampaa ja syvempää osaamista kuin ammattitutkinnossa.

Molemmissa tutkinnon perusteissa osaamisen tasoja on kuvattu seuraavin termein:

Soveltaa, hallitsee = vaativin osaamisen taso

Osa = keskimääräinen osaamisen taso

Tietää, tunnistaa, ymmärtää = vähiten vaativa osaamisen taso

A. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT OSAAMISALOITTAIN

EDITOINNIN OSAAMISALA

Editoinnin osaamisala on tarkoitettu tilaaja- ja asiakaslähtöisissä AV-tuotannoissa kuvan ja äänen jälkikäsittelytehtävissä toimiville henkilöille, esimerkiksi editoijille sekä offline- ja online-leikkaajille.

Työympäristö voi olla esimerkiksi AV-jälkituotantoyhtiö, televisioyhtiö, tuotantoyhtiö, mainos- tai yritysvideoyhtiö, kunnallinen mediapaja tai muu vastaava yhteisö.

Toimenkuvaan voivat kuulua esimerkiksi uutis- ja ajankohtaisohjelmien, näytelmä- ja lyhytelokuvien, dokumenttielokuvien, animaatioiden, mainos- tai yritysvideoiden toteuttamiseen liittyvät tehtävät. Tutkinnon suorittanut työskentelee itsenäisesti työryhmän jäsenenä. Hän voi toimia myös itsenäisenä yrittäjänä.

Editoinnin osaamisala muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta:

- 1 § Editoinnin suunnittelu ja ilmaisu
- 2 § Editoinnin työmenetelmät ja -välineet
- 3 § Editoinnin tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee dramaturgian perusteet ja AV-kerronnan tyylilajit.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tarinankerronnan ja dramaturgian perusteet sekä tuntee AV-kerronnan eri lajityypit ja ilmaisukeinot ja osaa käyttää niitä omassa työssään.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee kuvan ja äänen jälkikäsitteilyyn liittyvät ilmaisukeinot ja menetelmät.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee väriopin, värimäärittelyn sekä graafisen ilmaisun perusteet • osaa kuvasommittelun, kuvakoot sekä kuva- ja äänikerronnan dramaturgiset perusteet sekä musiikin tyylilajit ja osaa käyttää niitä työssään • tuntee kuva- ja äänileikkauksen ilmaisulliset perusteet ja osaa ammattitaitoisesti käyttää niitä työssään • osaa yhdistää kuva- ja äänimateriaalia ottaen kerronnallisesti huomioon kulloisenkin ohjelma- tai tuotetyypin ja valitun tyylilajin.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa työnsä suunnittelun.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia toteuttamiskelpoisen, omiin työtehtäviinsä liittyvän tuotantoteknisen suunnitelman • osaa tehdä omiin työtehtäviinsä liittyvän asiakaslähtöisen ja käytettävissä olevien resurssien mukaisen työ- ja toteutussuunnitelman sekä aikataulun.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan osaamista kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

2 § Editoinnin työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee keskeiset työprosessit ja -menetelmät erilaisissa AV-tuotannoissa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuvaus-, äänitys- ja leikkaus- teknisen ammattisanaston ja komentokielen • tuntee ammattikäytössä olevien kuvaus-, valaisu- ja äänityslaitteiden ja -ohjelmistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet ja osaa valita tilanteeseen tarkoituksenmukaisen laitteistokokonaisuuden • tuntee AV-tallennusjärjestelmät sekä keskeiset tiedostomuodot ja tallenneformaattit • osaa värimäärittelyn sekä graafisen työn perusteet • tuntee erilaiset kuvan ja äänen jälkikäsittelyn menetelmät ja työtavat • tuntee televisiotuotantojen, elokuva- tuotantojen ja interaktiivisten viestimien tuotantojen erovaisuudet • osaa versiodia mediatuotteen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää jotakin yleisesti ammattikäytössä olevista editointijärjestelmistä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää kuvan ja äänen jälkikäsittelylaitteita, laitekokonaisuuksia ja ohjelmistoja ammattitaitoisesti tilanteen ja tyylin mukaisella tavalla • tuntee värimäärittelyn periaatteet ja osaa korjata kuva- ja äänimateriaalissa olevia havaittavia virheitä.

<p>Tutkinnon suorittaja osaa laitteiston ylläpidon ja kytkemisen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käytössään olevan laitteiston perustason ylläpidon ja kytkennät • osaa käyttää yleisesti käytössä olevia graafisen viestinnän ohjelmistoja • osaa tehdä erilaisia kuvatrikkejä ja tehosteita.
---	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

3 § Editoinnin tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa työnsä toteuttamiseen liittyvät toimet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tuotannon eri vaiheet ja käytettävän laitteiston • tuntee tuotannossa työskentelevien henkilöiden toimenkuvat ja työtehtävien sisällöt • osaa laatia työtehtäviinsä liittyviä kustannusarvioita ja seurata tuotannon aikana kustannusten kertymistä • tuntee televisiotuotannon, elokuva- tuotannon ja interaktiivisiin viestimiin tehtävien tuotantojen eroavaisuudet ja erityispiirteet • osaa hinnoitella oman työnsä • osaa toteuttaa työn sovitun aikataulun mukaisesti • tuntee alan työehtosopimukset ja

	<p>osaa laatia omiin tehtäviinsä liittyvän työsopimuksen</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee media-alan ammattisanaston ja komentokielen • osaa ottaa huomioon tuotantoon liittyvän tekijänoikeus-, työsuojelusekä muun lainsäädännön ja säädökset • osaa toimia ongelmatilanteissa sekä ratkaista niitä • hallitsee aikataulujen ja budjetin mukaisen työskentelyn sekä huomioi jaksamisen ja ergonomiaan liittyvät tekijät.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia AV-tuotantoympäristössä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia asiakas- ja tilaajalähtöisissä tuotannoissa osana tuotantotiimiä • osaa tuottaa työtehtävissä tarvittavaa kirjallista materiaalia asiakielellä • osaa omaan ammattinimikkeensä tehtäväalueeseen liittyvät verkostot, tuntee niiden toimintatavat, osaa hankkia tietoa ja soveltaa sitä omassa työssään • tuntee työyhteisön muiden jäsenten tehtävät ja osaa ottaa ne huomioon omassa työssään • osaa työskennellä sekä yksin että yhteistyöverkostoissa • osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja raportoida työnsä • osaa kommunikoida selkeästi sekä työyhteisössään että asiakkaiden kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ammatissa tarvittavan englannin kielen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy kommunikoimaan englannin kielellä työhönsä liittyvissä tilanteissa • osaa laatia englanninkielisen ansioluettelon ja kuvailla omaa ammattiosaamistaan englanniksi • tuntee alansa ammattisanaston siten,

	että pystyy käyttämään työssään tarvittavia englanninkielisiä ohjekirjoja ja muita perusaineistoja.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

JULKAISUGRAFIIKAN OSAAMISALA

Julkaisugrafiikan osaamisala on tarkoitettu julkaisujen graafisen ilmiäsuun suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuville henkilöille, esimerkiksi julkaisugraafikoille, mainosgraafikoille, visualisteille, kuvittajille, taittajille, graafikoille, mediasuunnittelijoille ja AD-assistenteille. Tutkinnon suorittaja toimii visualisoivana ja toteuttavana ammattihenkilönä. Hän voi toimia myös itsenäisenä yrittäjänä.

Työympäristönä voi olla sähköisen tai painetun viestinnän yritykset ja yhteisöt, kuten esimerkiksi mainostoimistot, lehtitalot, kustantamot, elokuva-, televisio- tai monimediaryritykset sekä yritysten tai yhteisöjen viestintäosastot.

Tuotanto voi olla käyttögrafiikkaa, kuten kustannus- tai mainosgrafiikkaa tai erilaisten audiovisuaalisten julkaisujen visuaalisen ilmiäsuun, graafisten esitysten tai graafisen käyttöliittymän suunnittelua. Valmis tuote voi olla joko paino- tai sähköisen viestinnän alueelta tai liittyä molempiin.

Julkaisugrafiikan osaamisala muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta:

4 § Julkaisugrafiikan suunnittelu ja ilmaisu

5 § Julkaisugrafiikan työmenetelmät ja -välineet

6 § Julkaisugrafiikan tuotantoprosessit ja -ympäristö

4 § Julkaisugrafiikan suunnittelu ja ilmaisu

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää erilaisia kuvailmaisun keinoja.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää erilaisia kerronta- ja kuvitustapoja • osaa analysoida kuvia ja tehdä kuvavalintoja • osaa merkkien, tunnusten ja opasteiden suunnittelun perusteet • tietää animoinnin ja 3D-visualisoinnin perusteet työnsä edellyttämässä laajuudessa • osaa huomioida liikkeen suunnan ja lukusuunnan sommittelussa • osaa huomioida kulttuurierojen vaikutuksen kuvalliseen ilmaisuun • osaa tehdä kuvia sekä visuaalisia ja graafisia elementtejä piirtämällä, kuvaamalla tai muilla menetelmillä.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa keskeiset värin ja valon viestinnälliset keinot ja niiden vaikutukset.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa väriopin perusteet • osaa värin ja valon keskeisiä ilmaisykykyyn, havainnollisuuteen sekä symboliikkaan liittyviä vaikutuksia ja merkityksiä sekä hyödyntää niitä työssään.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa typografisen ilmaisun ja typografian tekniikat.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää typografian nykysuuntauksia sekä tärkeimpien tyylikausien vaikutuksen kirjainmuotoihin ja osaa hyödyntää tietoa työssään • tietää kirjainluokitukset ja osaa huomioida luettavuuteen vaikuttavat typografiset tekijät • osaa typografisessa suunnittelussa ottaa huomioon eri viestintävälineiden erityisvaatimukset.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää audio-visuaalisen viestinnän keskeiset tyyli-lajit, menetelmät ja ilmaisukeinot.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää elokuvien, TV-ohjelmien ja muiden audiovisuaalisten tuotteiden keskeiset lajityypit ja niiden kerrontatavat

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa verkkosuunnittelun perusteet • tietää äänen ja kuvan vuorovaikutuksen audiovisuaalisessa ilmaisussa.
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella viestintätuotteelle esteettisen, toimivan ja tarkoituksenmukaisen ilmiön.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa visuaalisen viestinnän ideointi- ja suunnitteluprosessin • osaa huomioida vastaanottajan ja tavoitteen asettamat vaatimukset • osaa huomioida tekniset ja tuotantolliset näkökohdat • osaa luoda visuaalisen kokonaisuuden.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

5 § Julkaisugrafiikan työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa teknisesti laadukkaita mediatuotteita ja hallitsee työssä tarvittavan tuotantotekniikan.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää tarvittavia ohjelmia, laitteita ja materiaaleja tarkoituksenmukaisesti • osaa käyttää tarvittavia pakkaus- ja tallennusmuotoja • osaa aineistojen siirron • tunnistaa työhönsä liittyvät tekniset mahdollisuudet ja rajoitteet • tietää keskeiset teolliset tulostus-, paino- ja jälkikäsittelytekniikat

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa RGB-, CMYK- ja PMS-värien käytön.
Tutkinnon suorittaja tuntee visuaalisen viestinnän erityispiirteet eri medioissa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tietää keskeiset työmenetelmät eri viestintävälineissä • tietää viestinnän julkaisujärjestelmät.
Tutkinnon suorittaja osaa työskennellä monimediatuotannoissa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tietää eri jakelukanavien tekniset toimintaperiaatteet • osaa käyttää erilaisia av-alan käsi-kirjoituksia ja konseptisuunnitelmia työohjeinaan.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaa että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

6 § Julkaisugrafiikan tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa keskeiset tuotantoprosessit ja toimintatavat.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa julkaisugrafiikan ja visuaalisen viestinnän keskeiset ammattikäsitteet ja sanaston • tietää keskeiset av-alan tuotantokäytännöt.
Tutkinnon suorittaja osaa visuaaliseen suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät tehtävät ja tuntee niiden osuuden	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia asiakaslähtöisesti • ymmärtää työyhteisön muiden

<p>kokonaistuotannossa.</p>	<p>jäsenten tehtävät ja osaa ottaa ne huomioon omassa työssään</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa työskennellä sekä yksin että yhteistyöverkostoissa • osaa toimia graafisen ohjeiston mukaan • osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja raportoida työnsä • osaa ohjeiden mukaisen dokumentoinnin, arkistoinnin ja varmuuskopioinnin • osaa tuottaa selkeää, työhönsä liittyvää kirjallista materiaalia • osaa kommunikoida selkeästi sekä työyhteisössään että asiakkaiden kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää omat taloudelliset, eettiset, sosiaaliset ja oikeudelliset vastuunsa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hinnoitella oman työnsä • osaa työssään ottaa huomioon budjetin ja kustannukset • osaa toteuttaa työn sovitun aikataulun mukaisesti • osaa ottaa työssään huomioon tekijänoikeuskysymykset ja muut alan keskeiset lait ja säädökset • osaa huomioida työssä jaksamiseen ja ergonomiaan liittyvät tekijät • tuntee viestinnän eettisiä kysymyksiä ja niiden vaikutuksia omaan työhönsä • tuntee media-alan rakenteet ja toiminnan perusteet yhteiskunnassa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ammatin yhteydessä tarvittavan englannin kielen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy kommunikoimaan englannin kielellä työhönsä liittyvissä tilanteissa • osaa laatia englanninkielisen ansio- luettelon ja kuvailla omaa ammatti- osaamistaan englanniksi • osaa käyttää alalla tarvittavia englanninkielisiä ohjekirjoja ja muita perusaineistoja.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutus suunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

KUVAUKSEN JA VALAISUN OSAAMISALA

Kuvauksen ja valaisun osaamisala on tarkoitettu tilaaja- ja asiakaslähtöisissä AV-tuotannoissa kuvaus- ja valaisutehtävissä toimiville henkilöille, esimerkiksi televisiokuvaajille, inserttikuvaajille, uutiskuvaajille, B-kuvaajille, videokuvaajille, (elokuva)kamera-assistenteille, valaiseville kuvaajille, valaisijoille tai kuvauspäälliköille.

Työympäristö voi olla esimerkiksi tv-studio, televisioyhtiö, tuotantoyhtiö, mainos- tai yritysvideoyhtiö, kunnallinen mediapaja tai muu vastaava yhteisö.

Toimenkuvaan voivat kuulua esimerkiksi uutis- ja ajankohtaisohjelmien, näytelmä- ja lyhytelokuvien, dokumenttielokuvien, animaatioiden, mainos- tai yritysvideoiden toteuttamiseen liittyvät tehtävät. Tutkinnon suorittanut työskentelee itsenäisesti työryhmän jäsenenä. Hän voi toimia myös itsenäisenä yrittäjänä.

Kuvauksen ja valaisun osaamisala muodostuu kolmesta tutkinnon osasta:

- 7 § Kuvauksen ja valaisun suunnittelu ja ilmaisu
- 8 § Kuvauksen ja valaisun työmenetelmät ja -välineet
- 9 § Kuvauksen ja valaisun tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee dramaturgian perusteet ja AV-kerronnan tyyllilajit .</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tarinankerronnan ja dramaturgian perusteet sekä tuntee AV-kerronnan eri lajityypit ja ilmaisu-keinot ja osaa käyttää niitä omassa työssään.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee kuvaukseen ja valaisuun liittyvät ilmaisu-keinot.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee valo- ja väriopin perusteet • osaa kuva- ja valokerronnan tyyliä ja keinoja ja osaa ammattitaitoisesti käyttää niitä työssään • osaa kuvasommittelun, kuvakoot sekä kuvakerronnan dramaturgiset perusteet ja osaa käyttää niitä työssään • osaa äänikerronnan dramaturgian ja osaa käyttää niitä työssään • osaa valaista ja kuvata siten, että tallennettava AV-materiaali on kerronnallisesti kulloisenkin ohjelma- tai tuotetyypin ja valitun tyyllilajin mukainen • osaa laatia käsikirjoituksen ja resursien mukaisen kuvaus- ja valaisu-suunnitelman siten, että suunnitelma on realistinen ja toteuttamiskelpoinen.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

8 § Kuvauksen ja valaisun työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee keskeiset työmenetelmät erilaisissa AV-tuotannoissa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuvaus-, äänitys- ja leikkausteknisen ammattisanaston ja komentokielen • tuntee ammattikäytössä olevien kuvaus-, valaisu- ja äänityslaitteiden ja -ohjelmistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet ja osaa valita tilanteeseen tarkoituksenmukaisen laitteistokokonaisuuden • tuntee alalla käytössä olevat keskeiset tiedostomuodot ja tallenneformaatit • tuntee värimäärittelyn sekä graafisen työn perusteet • tuntee televisiotyön, elokuvatuotantojen sekä interaktiivisten viestimien tavoitteet ja työtapojen erovaisuudet ja osaa versioida mediatuotteen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää keskeisiä ammattikäytössä olevia kuvaus-, valaisu- ja äänitekniisiä laitteita ja ohjelmistoja.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää alalla yleisesti ammattikäytössä olevia kuvaus- ja äänitekniisiä laitekokonaisuuksia ammattitaitoisesti sekä tilanteen ja tyylin mukaisella tavalla • osaa valaista ammattitaitoisesti alalla yleisesti ammattikäytössä olevalla valaisukalustolla erilaisissa studio-, sisä- ja ulkokuvauksissa siten, että työturvallisuudesta on huolehdittu ja kytkennät on tehty sähköteknisesti oikein.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa laitteiston ylläpidon ja kytkemisen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tehdä käytössään olevan laitteiston perustason ylläpidon ja kytkennät • osaa väriämpötilan sekä luonnonvalon ja keinovalon käytön kuvaus-tilanteissa • osaa kuvaustilanteessa ottaa huomioon äänityksen ja editoinnin tarpeet

	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee mikrofonien ominaisuudet sekä osaa valita ja käyttää tarkoituksenmukaista äänityslaitteistoa • tuntee kuvanauhureiden käytön ja tallennusformaatit sekä tuntee kuvansiirron ja kuvansiirtolaitteiston käytön ja toimintaperiaatteet • osaa käyttää yleisesti käytössä olevia editointiohjelmia ja tuntee keskeisten kuvankäsittelyohjelmien käytön.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

9 § Kuvauksen ja valaisun tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa työnsä toteuttamiseen liittyvät toimet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tuotannossa työskentelevien henkilöiden toimenkuvat ja työtehtävien sisällöt • osaa laatia työtehtäviinsä liittyviä kustannusarvioita ja osaa seurata tuotannon aikana kustannusten kertymistä • tuntee televisiotuotantojen, elokuva-tuotantojen ja interaktiivisiin viestimiin tehtävien tuotantojen eroavaisuudet ja erityispiirteet • osaa hinnoitella oman työnsä

	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee alan työehtosopimukset ja osaa tehdä omiin tehtäviinsä liittyvän työsopimuksen • tuntee omaan työhönsä liittyvät tekijänoikeudet • hallitsee media-alan ammattisanaston ja komentokielen • osaa ottaa huomioon tuotantoon liittyvän tekijänoikeus-, työsuojelusekä muun lainsäädännön ja säädökset • osaa toimia ongelmatilanteissa sekä ratkaista niitä • hallitsee aikataulujen ja budjetin mukaisen työskentelyn sekä huomioi jaksamiseen ja ergonomiaan liittyvät tekijät.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia AV-tuotantoympäristössä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia tilaaja- ja tilaajalähtöisissä tuotannoissa osana tuotantotiimiä • osaa tuottaa työtehtävissä tarvittavaa kirjallista materiaalia hyvällä asiatekijällä • osaa omaan ammattinimikkeensä tehtäväalueeseen liittyvät verkostot, tuntee sen toimintatavat, osaa hankkia tietoa ja soveltaa sitä omassa työssään • osaa työskennellä sekä yksin että yhteistyöverkostoissa • osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja raportoida työnsä • osaa kommunikoida selkeästi sekä työyhteisössään että asiakkaiden kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ammatissa tarvittavan englannin kielen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy kommunikoimaan englannin kielellä työhönsä liittyvissä tilanteissa • osaa laatia englanninkielisen ansioluettelon ja kuvailla omaa ammattiosaamistaan englanniksi

	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee alansa ammattisanaston siten, että pystyy käyttämään työssään tarvittavia englanninkielisiä ohjekirjoja ja muita perusaineistoja.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

MEDIATYÖN OSAAMISALA

Mediatyön osaamisala on tarkoitettu television uutis- ja ajankohtaisohjelmissa tai muissa mediatuotannoissa sisällöllistä ja tuotannollisteknistä työtä tekeville henkilöille sekä media-alan kouluttajille ja mediakasvattajille, joiden ammattinimike on esimerkiksi mediatoimittaja, apulaiskuvatuottaja, uutistoimittaja, tv-juontaja tai viestinnän kouluttaja.

Työympäristö voi olla esimerkiksi valtakunnallinen tai alueellinen televisioyhtiö, nettitelevisio, mobiilitelevisio, media-alan tuotantoyhtiö, kunnallinen mediapaja tai muu vastaava yhteisö.

Toimenkuvana voi olla valtakunnallisten tai alueellisten uutis- ja ajankohtaisohjelmien tai muiden mediatuotteiden kuvaamista, editointia, koostamista, tv-lähetysten sisällön toimittamista ja ohjaamista, haastattelua tai AV-viestinnän opetusta sekä mediakasvattamista. Tutkinnon suorittaja tekee itsenäisesti toteuttavaa ammattityötä työryhmän jäsenenä tai toimii media-alalla kouluttajan tehtävissä.

Mediatyön osaamisala muodostuu kolmesta tutkinnon osasta:

10 § Mediatyön suunnittelu ja ilmaisu

11 § Mediatyön työmenetelmät ja -välineet

12 § Mediatyön tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee dramaturgian perusteet ja AV-kerronnan tyyllilajit sekä media-alan ilmaisulliset ja journalistiset perusteet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tarinankerronnan ja dramaturgian perusteet sekä tuntee AV-kerronnan eri lajityypit, menetelmät ja ilmaisukeinot ja osaa käyttää niitä omassa työssään • osaa media-alan ilmaisukeinot sekä eri tv-ohjelmatyypien ilmaisulliset ja journalistiset perusteet • tuntee vuorovaikutteisen ja epälineaarisen kerronnan perusteet • tuntee uutiskriteerit sekä osaa tiedonkeruun menetelmät ja lähdekritiikin periaatteet hyvän lehti-miestavan mukaisesti • osaa kuvasommittelun, kuvakoot ja kuvakerronnan ilmaisulliset perusteet sekä osaa valaista ja kuvata siten, että tallennettava AV-materiaali on kerronnallisesti kulloisenkin ohjelmatyyppin ja valitun tyyllilajin mukainen • tuntee kuva- ja äänileikkauksen ilmaisulliset perusteet sekä osaa yhdistää kuva- ja äänimateriaalin kerronnallisesti kulloisenkin ohjelmatyyppin ja valitun tyyllilajin mukaisella tavalla • osaa äänikerronnan dramaturgian ja osaa käyttää niitä työssään • osaa laatia käsikirjoituksen ja resursien mukaisen kuvaus- ja editointisuunnitelman siten, että suunnitelma on realistinen ja toteuttamiskelpoinen • osaa tarvittaessa ottaa suunnittelussa huomioon mediatuotteen käytettävyyden sekä ylläpidon ja päivitetävyyden • hallitsee television, radion ja muiden viestimien erityispiirteet ja erot (televisio, radio, painoviestintä,

	internet ja muut interaktiiviset viestimet sekä mobiiliviestintä).
Tutkinnon suorittaja hallitsee tv-työssä tarvittavan suullisen ja kirjallisen ilmaisun ja esiintymisen omien työtehtäviensä mukaisesti (esimerkiksi juontamisen tai uutistenluvun) sekä osaa tehdä haastatteluita ja juontaa tv-lähetystä tarvittaessa.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa etsiä oleellista tietoa ja karsia lähetykseen otettavaa materiaalia • osaa kirjoittaa ohjelmatyypin sopivaa tekstiä ja laatia ohjelmatyypin mukaisen käsikirjoituksen • osaa työstää muiden kirjoittaman tekstin ohjelmatyypin sopivaksi tekstiksi, joka kuulostaa luontevalta luettuna • osaa esiintyä tv-ohjelmassa selkeästi ja tarkoituksenmukaisesti niin, että katsojalle muodostuu välitön käsitys käsiteltävästä asiasta • osaa suunnitella haastattelun teknisen toteutuksen ja osaa toteuttaa haastattelun ammattitaitoisesti ja hyvän lehtimiestavan mukaisesti.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee keskeiset työprosessit ja -menetelmät erilaisissa tv-ohjelmatuotannoissa ja lähetystoiminnassa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuvaus-, äänitys- ja leikkausteknisen ammattisanaston ja komentokielen • tuntee ammattikäytössä olevien kuvaus-, äänitys- ja editointilaitteiden ja -ohjelmistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet ja osaa valita tilanteeseen tarkoituksenmukaisen laitteistokokonaisuuden • tuntee AV-tallennusjärjestelmät ja keskeiset tiedostomuodot ja tallenneformaatit • tuntee värimäärittelyn, graafisen työn ja kuvankäsittelyn perusteet • tuntee erilaisten AV-tuotantoprosessien tavoitteet, menetelmät ja työtavat • tuntee tv-lähetyjärjestelmien, Internetin ja muiden teknisten välineiden ja järjestelmien toimintaperiaatteita • osaa tarvittaessa koostaa ja ajaa ulos televisio-, nettitelevisio- tai mobiilitelevisiolähetyslistan mukaisesti • tuntee televisiotyön ja interaktiivisten viestimien tavoitteet ja työtapojen erovaisuudet sekä osaa versioida mediatuotteen • osaa laatia toteuttamiskelpoisen omiin työtehtäviin liittyvän tuotantoteknisen suunnitelman.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää keskeisiä ammattikäytössä olevia editointi-, kuvaus-, valaisu- ja ääniteknisiä laitteita ja ohjelmistoja sekä osaa ammattimaisesti työmenetelmät ja laitteiston ylläpidon ja kytkemisen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää alalla yleisesti ammattikäytössä olevia kuvaus-, valaisu- ja ääniteknisiä laitekokonaisuuksia ammattitaitoisesti tilanteen ja tyylin mukaisella tavalla • tuntee värilämpötilan sekä luonnonvalon ja keinovalon käytön kuvaustilanteissa

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää yleisesti käytössä olevia editointiohjelmia ja tuntee keskeisten kuvankäsittelyohjelmien käytön • tuntee kuvanauhureiden käytön ja tallennusformaatit sekä tuntee kuvansiirron ja kuvansiirtolaitteiston käytön ja toimintaperiaatteet • osaa tehdä käytössään olevan laitteiston perustason ylläpidon ja kytkennät.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

12 § Mediatyön tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee hyvin tuotannon eri vaiheiden työmenetelmät, käytettävän AV-laitteiston ja toimenkuvat sekä osaa työnsä suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvät toimet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tuotannon eri vaiheiden työmenetelmät ja tuntee hyvin käytettävän laitteiston toimintaperiaatteet • tuntee hyvin tuotannon erivaiheissa työskentelevien henkilöiden toimenkuvat ja työtehtävien sisällön • osaa tehdä omiin työtehtäviinsä liittyvän asiakaslähtöisen, vastaanottajakeskeisen ja käytettävissä olevien resurssien mukaisen työ- ja toteutussuunnitelman sekä aikataulun

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia työtehtäviinsä liittyviä kustannusarvioita ja osaa seurata tuotannon aikana kustannusten kertymistä • osaa ottaa huomioon tallennus- ja jakelumuodon vaatimukset työn suunnittelussa ja toteutuksessa • tuntee televisiotyön ja interaktiivisiin viestimiin tehtävien tuotantoprosessien eroavaisuudet ja erityispiirteet ja osaa toteuttaa omaan työhönsä liittyviä tuotannon suunnittelun ja hallinnan prosesseja.
Tutkinnon suorittaja tuntee kotimaiseen AV-tuotantoon liittyvät sopimukset ja tekijänoikeudet.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kotimaisen sopimuskäytännön AV-tuotannoissa • tuntee alan työehtosopimukset ja osaa laatia omiin tehtäviinsä liittyvän työsopimuksen • tuntee omaan työhönsä liittyvät tekijänoikeusperiaatteet.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia AV-tuotantoympäristössä.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia tilaaja- ja tilaajalähtöisissä tuotannoissa osana tuotantotiimiä • osaa tuottaa työtehtävissä tarvittavaa kirjallista materiaalia hyvällä asiatekijällä • osaa omaan ammattinimikkeensä tehtäväalueeseen liittyvät verkostot, tuntee sen toimintatavat, osaa hankkia tietoa ja soveltaa sitä omassa työssään.
Tutkinnon suorittaja hallitsee tuotantoprosessin omassa työssään.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee media-alan ammattisanaston ja komentokielen ammatin liittyvissä kirjallisissa ja suullisissa ilmaisutilanteissa • osaa ottaa huomioon tuotantoon liittyvän tekijänoikeus-, työsuojelusekä muun lainsäädännön ja säädökset

	<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee ammattitaitoisen ja tehokkaan aikataulujen ja budjetin mukaisen työskentelyn sekä huomioi jaksamiseen ja ergonomiaan liittyvät tekijät • osaa analysoida omaa työtään sekä perustella tekemänsä ratkaisut.
Tutkinnon suorittaja osaa ammatin yhteydessä tarvittavan englannin kielen.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy kommunikoimaan englannin kielellä työhönsä liittyvissä tilanteissa • osaa laatia englanninkielisen ansio-luettelon ja kuvailla omaa ammatti-osaamistaan englanniksi • tuntee alansa ammattisanaston siten, että pystyy käyttämään alalla tarvittavia englanninkielisiä ohjekirjoja ja muita perusaineistoja.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

RADIOTYÖN OSAAMISALA

Radiotyön osaamisala on tarkoitettu radioalalla toimituksellista ja ääniteknistä työtä tekeville henkilöille, jotka työskentelevät esimerkiksi ammattinimikkeillä radio-toimittaja, uutistoimittaja tai juontaja.

Toimenkuvaan voi kuulua uutisten toimittamista ja lukemista, haastattelua, selostamista, lähetyksen ajoa, juontamista tai lähetystarkkailua.

Työympäristönä voi olla julkista yleisradiotoimintaa harjoittava yhtiö tai sen osa, esimerkiksi itsenäinen alueradio, kaupallinen paikallisradio tai ison radioyhtiön osasto tai toimitus.

Radiotyön osaamisala muodostuu kolmesta tutkinnon osasta:

13 § Radiotyön suunnittelu ja ilmaisu

14 § Radiotyön työmenetelmät ja -välineet

15 § Radiotyön tuotantoprosessit ja -ympäristö

13 § Radiotyön suunnittelu ja ilmaisu

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa radion-omaisen suullisen ja kirjallisen ilmaisun omien työtehtäviensä mukaisesti.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa kirjoittaa radioilmaisuun sopivaa tekstiä, joka kuulostaa luontevalta radiossa luettuna • osaa työstää muiden kirjoittaman tekstin radioilmaisuun sopivaksi tekstiksi, joka kuulostaa luontevalta radiossa luettuna.
Tutkinnon suorittaja osaa radion-omaisen kerronnan.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa puhua radiolähetyksessä selkeästi ja tarkoituksenmukaisesti niin, että kuulijalle muodostuu välitön käsitys puheena olevasta asiasta.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida omaa ilmaisuaan.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee puheilmaisuuden perusteet ja osaa käyttää niitä työtehtävissään.
Tutkinnon suorittaja tuntee radiojournalismin perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee tiedonkeruun menetelmät ja lähdekritiikin periaatteet hyvän lehtimiestavan mukaisesti • osaa etsiä oleellista tietoa ja karsia lähetykseen otettavaa materiaalia • hallitsee uutiskriteerit.
Tutkinnon suorittaja ymmärtää radion luonteen viestimenä.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee radion ja muiden viestimien erityispiirteet ja erot (radio, televisio, painoviestintä, Internet ja mobiiliviestintä).
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella radio-ohjelman toteutuksen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee radion juttutyyppeiden väliset erot

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa eritellä lähetyksen tekniset vaatimukset sekä tuotanto-, aika- taulu- ja kalustotarpeet • osaa laatia kuulijälähtöisen ohjelmakellon, lähetykslistan tai muun ohjelmaturun suunnitelman • osaa esittää suunnitelman selkeästi ja hyvällä asiakielellä.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

14 § Radiotyön työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tuntee radiotyön menetelmät.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee radiolähetyksen tuotantoketjun ja sen työtehtävät • ymmärtää oman työnsä merkityksen tuotantoketjussa.
Tutkinnon suorittaja osaa käyttää alalla yleisesti käytössä olevia kannettavia äänityslaitteita.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää kannettaviin laitteisiin liittyvää äänitekniistä ammattisanastoa • tuntee äänityksen ja äänensiirron periaatteet, kuten mikrofonien ominaisuudet ja erilaiset käyttötarkoitukset sekä osaa valita tilanteeseen tarkoituksenmukaisen laitekokonaisuuden

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa koota, kytkeä ja säätää äänityslaitteet.
Tutkinnon suorittaja tuntee yleisesti ammattikäytössä olevien editointilaitteiden ja -ohjelmien yleiset ja yhteiset toimintaperiaatteet.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää radiotyössä yleisesti ammattikäytössä olevaa äänitysoasemaa ammattitaitoisesti • osaa käyttää editointiohjelmiin liittyvää ääniteknistä ammattisanastoa • hallitsee yleisimmät audiotiedostomuodot ja pakkaustavat • osaa leikata aineiston lähetyksuntoon nopeasti ja virheettömästi.
Tutkinnon suorittaja tuntee yleisesti ammattikäytössä olevien lähetyslaitteiden ja -ohjelmien yleiset ja yhteiset toimintaperiaatteet.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää lähetysohjelmiin liittyvää ääniteknistä ammattisanastoa • osaa valmistella lähetykslistan ammattimaista sovellusohjelmaa hyväksikäyttäen.
Tutkinnon suorittaja tunnistaa lähetystarkkaamon laitetyypit ja osaa käyttää niitä asianmukaisesti.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tarkkailla ohjelman äänimateriaalia siten, että puheen ja musiikin voimakkuussuhteet ovat tasapainossa.
Tutkinnon suorittaja hallitsee suorassa radiolähetyksessä lähetykslistan avulla tehtävät tekniset toimenpiteet.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ajaa ulos lähetyksen lähetykslistan mukaisesti lähetyksenhallintaohjelmalla joko täydellistä tai osittaista automaatiota käyttäen.
Tutkinnon suorittaja hallitsee suorassa radiolähetyksessä käsikäyttöisesti, ilman erillistä lähetyksenhallintaohjelmaa, tarvittavat tekniset toimenpiteet.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää mikrofontia, ajaa CD:n ja vinyylilevyn lähetykseseen sekä seurata ja tulkita lähtevän ohjelman tasomittareita ohjelmatyyppin mukaisesti.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

15 § Radiotyön tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa radiohaastattelun.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa rajata haastattelun aihepiirin ja suunnitella jutun rakenteen • osaa suunnitella haastattelun teknisen toteutuksen.
Tutkinnon suorittaja osoittaa haastattelun teossa vuorovaikutus-, kommunikointi- ja ryhmätyötaitoja.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa toteuttaa haastattelun ammattitaitoisesti ja hyvän lehtimiestavan mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa radiolähetyksen.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa tutustua ennakolta lähetyksen sisältöön (tuntikello, musiikki, studiohaastattelut ja ulkotuotantoinsertit) • osaa juontaa ja ajaa ulos lähetyksen • osaa toteuttaa lähetyksen ammattitaitoisesti ja hyvän lehtimiestavan mukaisesti • osaa täyttää Teosto- ja Gramex-raportit • tuntee musiikin tyylilajeja ja osaa käyttää niitä omissa työtehtävissään.

<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää radiolähetyksen audiosisällön versioinnin muihin viestimiin.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää äänitteiden versioinnin periaatteet ja tekniset mahdollisuudet muunnettaessa valmis juttu erilaisiin käyttötarkoituksiin, kuten mobiiliviestimiin tai Internet-jakeluun • tuntee tekijänoikeuksien perusteet.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia radiotuotantoympäristössä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia asiakas- ja tilaajalähtöisissä tuotannoissa osana tuotantotiimiä • osaa tuottaa työtehtävissä tarvittavaa kirjallista materiaalia asiakielellä • osaa omaan ammattinimikkeensä tehtäväalueeseen liittyvät verkostot, tuntee sen toimintatavat, osaa hankkia tietoa ja soveltaa sitä omassa työssään • tuntee työyhteisön muiden jäsenten tehtävät ja osaa ottaa ne huomioon omassa työssään • osaa työskennellä sekä yksin että yhteistyöverkostoissa • osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja raportoida työnsä • osaa kommunikoida selkeästi sekä työyhteisössään että asiakkaiden kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää omat taloudelliset, eettiset, sosiaaliset ja oikeudelliset vastuunsa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hinnoitella oman työnsä • osaa työssään ottaa huomioon budjetin ja kustannukset • osaa toteuttaa työn sovitun aikataulun mukaisesti • osaa huomioida työssä jaksamiseen ja ergonomiaan liittyvät tekijät.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ammatin yhteydessä tarvittavan englannin kielen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy kommunikoimaan englannin kielellä työhönsä liittyvissä tilanteissa • osaa laatia englanninkielisen ansioluettelon ja kuvailla omaa ammatti-osaamistaan englanniksi

	• tuntee alansa ammattisanaston siten, että pystyy käyttämään alalla tarvittavia englanninkielisiä ohjekirjoja ja muita perusaineistoja.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

TUOTANNON JA PROJEKTINHALLINNAN OSAAMISALA

Tuotannon osaamisala on tarkoitettu erilaisissa tuotannollisissa tehtävissä toimiville henkilöille, kuten kuvaussihteereille, tuotantosihtereille, tuotantojärjestäjille, tuotantosuunnittelijoille, kuvauspäälliköille, teknisille tuottajille, projektipäälliköille jne.

Työympäristö voi olla esimerkiksi digitaalisen media-alan yritys (mm. TV-, Internet-, mobiili-, peli-, radio-, elokuva- tai digi-tv -tuotannot), mainostoimisto, lehtitalo, yrityksen tai julkisen hallinnon viraston viestintäosasto.

Tuotannon osaamisala muodostuu kolmesta tutkinnon osasta:

- 16 § Suunnittelu ja ilmaisu tuotannossa
- 17 § Tuotannon työmenetelmät ja -välineet
- 18 § Tuotannon tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja hallitsee AV-kerronnan dramaturgian perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tarinankerronnan ja dramaturgian perusteet sekä tuntee AV-kerronnan eri lajityypit, menetelmät ja ilmaisukeinot ja osaa käyttää niitä omassa työssään.
Tutkinnon suorittaja hallitsee äidinkieltä ja ammattisanaston.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee äidinkieltä ja ammattisanaston ammattiin liittyvissä kirjallisissa ja suullisissa ilmaisu-tilanteissa.
Tutkinnon suorittaja hallitsee tuotannon suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvät toimet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee media-alan rakenteen ja toiminnan • tunnistaa asiakaslähtöisen, vastaanottajakeskeisen ja käytettävissä olevien resurssien mukaisen toteutussuunnitelman, kustannusarvion ja aikataulun • osaa hinnoitella oman työnsä • osaa ottaa huomioon tallennus- ja jakelumuodon vaatimukset.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

17 § Tuotannon työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tunnistaa toteuttamiskelpoisen tuotantoteknisen suunnitelman.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuvaus-, äänitys- ja leikkaus- teknisen ammattisanaston • tuntee mediatuotteen versioimiseen liittyvät toimet ja prosessit.
Tutkinnon suorittaja tuntee työssään tarvittavan keskeisen tuotantotekniikan.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää työtehtävissä tarvittavia tuotanto- ja projektinhallinta- ohjelmistoja • tuntee ammattikäytössä olevien kuvaus-, äänitys- sekä jälkituotantotekniikan ja -ohjelmistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet • tuntee kuvaus-, äänitys- ja valaisutyön perusteet • tuntee kuvan- ja äänenmuokkauksen, värimäärittelyn sekä graafisen työn perusteet.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa tuotantosuunnitelman mukaiset työt.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia tuotannolle aikataulun ja tuotantosuunnitelman • tunnistaa tuotannon tai sen osan mielekkään kustannusarvion • osaa seurata tuotannon aikana kustannusten kertymistä • osaa raportoida kustannuksista tuottajille • osaa toteuttaa työn sovitun aikataulun mukaisesti.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa kotimaiseen AV-tuotantoon liittyvät sopimukset ja tekijänoikeudet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kotimaisen sopimus-käytännön AV-tuotannoissa • tuntee perussopimukset tuotannon rahoittajan, levittäjän ja alihankkijan kanssa • tuntee alan työehtosopimukset sekä osaa laatia työsopimuksen ja välikirjan • tuntee alaa koskevan tekijänoikeus-lainsäädännön.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia AV-tuotantoympäristössä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hoitaa asiakasyhteyksiä ja ottaa huomioon asiakkaan tarpeet • tuntee omaan ammattinimikkeensä tehtäväalueeseen liittyvät verkostot ja niiden toimintatavat sekä osaa hankkia tietoa ja soveltaa sitä omassa työssään • tuntee työyhteisön muiden jäsenten tehtävät ja osaa ottaa ne huomioon omassa työssään • osaa työskennellä sekä yksin että yhteistyöverkostoissa • osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja raportoida työnsä • osaa kommunikoida selkeästi sekä työyhteisössään että asiakkaiden kanssa

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa täyttää Teosto- ja Gramex-raportit.
Tutkinnon suorittaja osaa ammatissa tarvittavan englannin kielen.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pystyy kommunikoimaan englannin kielellä työhönsä liittyvissä tilanteissa • osaa laatia englanninkielisen ansio-luettelon ja kuvailla omaa ammatti-osaamistaan englanniksi • tuntee alansa ammattisanaston siten, että pystyy käyttämään alalla tarvittavia englanninkielisiä ohjekirjoja ja muita perusaineistoja.
Tutkinnon suorittaja hallitsee audiovisuaaliset tuotantoprosessit.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee media-alan ammattisanaston ja komentokielen ammat-tiin liittyvissä kirjallisissa ja suullisissa ilmaisutilanteissa • osaa ottaa huomioon tuotantoon liittyvän tekijänoikeus-, työsuojelu- sekä muun lainsäädännön ja sää-dökset • osaa työskennellä ammattitaitoisesti ja tehokkaasti aikataulujen ja budje-tin mukaisesti sekä huomioida jaksamiseen ja ergonomiaan liittyvät tekijät • osaa toimia ongelmatilanteissa sekä ratkaista niitä • osaa analysoida omaa työtään ja perustella tekemänsä ratkaisut sekä kehittää omaa työtään ja ammatti-taitoaan.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa

kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

VERKKOVIESTINNÄN OSAAMISALA

Verkkoviestinnän osaamisala on tarkoitettu erilaisissa tilaaja- ja asiakaslähtöisissä digitaalisen viestinnän tuotantotehtävissä toimiville henkilöille. Ammattinimike voi olla esimerkiksi käsikirjoittaja, konseptisuunnittelija, käyttöliittymäsuunnittelija, käytettävyyssuunnittelija, www-suunnittelija, www-koostaja, ohjelmoija (esim. www-, flash actionscript-, lingo- tai java-ohjelmoija), mobiilisovellus-suunnittelija, äänisuunnittelija, projektiassistentti, projektikoordinaattori tai www-tiedottaja.

Toimenkuvana voi olla verkkoviestinnän suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvät työtehtävät, joissa yleensä työskennellään työryhmässä. Tutkinnon suorittaja voi toimia myös itsenäisenä yrittäjänä.

Työympäristö voi olla esimerkiksi digitaalisen median sisältötuotannon yritys (mm. Internet-, mobiili-, digitelevisiotuotannon), it-yritys, ohjelmistoyritys, mainos-toimisto, lehtitalo, yrityksen tai yhteisön viestintäosasto.

Verkkoviestinnän osaamisala muodostuu kolmesta tutkinnon osasta:

- 19 § Verkkoviestinnän suunnittelu ja ilmaisu
- 20 § Verkkoviestinnän työmenetelmät ja -välineet
- 21 § Verkkoviestinnän tuotantoprosessit ja -ympäristö

19 § Verkkoviestinnän suunnittelu ja ilmaisu

---

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa digitaalisen median käsikirjoitusprosessin eri vaiheet ja tuntee niiden vaikutukset koko tuotantoprosessiin.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa toteuttaa riittävän tarkkoja, selkeitä ja ymmärrettäviä käsikirjoituksia, joista ilmenee tuotannon käyttötarkoitus • osaa tuottaa asiatekstiä verkkokäyttöön.
Tutkinnon suorittaja osaa ottaa suunnittelussa huomioon käyttöliittymä-, vuorovaikutus- ja käytettävyyssuunnittelun perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa suunnitella viestintätuotteelle teknisesti toimivan ja visuaalisesti tarkoituksenmukaisen ulkoasun ja käyttöliittymän, jossa on huomioitu

	<p>tuotteen tai palvelun käyttötarkoitus, kohderyhmä ja vuorovaikutteisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa havainnollistaa suunnitelman selkeällä tavalla.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa rakenne- ja informaatioarkkitehtuurisuunnittelun perusteet ja ymmärtää niiden merkityksen tuotantoprosessissa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa suunnitella viestintätuotteelle selkeän, perustellun ja teknisesti toimivan rakenteen ja informaatioarkkitehtuurin • osaa ottaa suunnittelussa huomioon tuotteen käytettävyyden sekä ylläpidon ja päivitettävyyden.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

20 § Verkkoviestinnän työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää ammattimaisessa käytössä olevia laitteisto- ja ohjelmistokokonaisuuksia.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää työprosessin eri vaiheissa vaadittuja laitteita ja ohjelmia • osaa käyttää sopivia ohjelmia still- ja liikkuvan kuvan käsittelyyn, tekstin käsittelyyn, äänenkäsittelyyn, koostamiseen ja dokumentointiin • osaa käyttää tarvittavia pakkaus- ja tallennustapoja • osaa tietotekniikan ja ohjelmoinnin perusteet.

<p>Tutkinnon suorittaja tietää verkko- viestinnän tuotannon työmenetelmät ja osaa toteuttaa laadukkaita tuotteita.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa analysoida omaa työtään ja arvioida oman työnsä merkityksen osana tuotantoprosessia • osaa ammattimaiset työmenetelmät, alan ammattisanaston, selkeän havainnollistamisen ja tuotannon dokumentoinnin • osaa tulkita kuvakäsikirjoituksia ja konseptikuvituksia.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaa että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

21 § Verkkoviestinnän tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee digitaalisen viestintätuotteen tuotannon.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa suunnitella, toteuttaa ja testata viestintätuotteita eri käyttöympäristöissä • tietää osuutensa koko tuotantoprosessissa ja osaa työskennellä itsenäisesti • tietää tuotannon eri vaiheet ja työtehtävät • ymmärtää viestinnän eettisiä kysymyksiä ja niiden vaikutusta omaan työhönsä • ymmärtää viestintäalan toiminnan yhteiskunnassa.

<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee ammatin yhteydessä tarvittavan englannin kielen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää englanninkielisiä työhönsä liittyviä asiakirjoja, käyttö- ja ylläpito-ohjeita ja tiedotusluonteista tekstiä • osaa laatia englanninkielisen ansioluettelonsa ja kuvailla omaa ammattiosaamistaan englanniksi.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää digitaalisen viestintätuotteen tuotannon suunnitteluun ja hallintaan liittyvät prosessit.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia tuotannolle aikataulun sekä resurssi- ja kustannusarvion • osaa raportoida työnjohdolle • tuntee tarjous- ja tuotantosopimuskäytännöt ja tekijänoikeuslain-säädännön • osaa tuottaa selkeää työhönsä liittyvää kirjallista materiaalia • osaa esittää asiansa ymmärrettävästi asiakkaalle, työnantajalle ja muille työyhteisön jäsenille.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää julkaisukanavien erot ja hallitsee tallennus- ja jakelumuotojen vaatimukset.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee julkaisukanavien eroja ja merkityksiä • osaa siirtää valmiin ja testatun tuotteen jakelukanavaan • hallitsee työtiedostojen versionhallinnan • hallitsee oikeiden tallennus- ja jakelumuotojen käyttämisen eri medioissa • tuntee keskeisimmät tiedostomuodot.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

ÄÄNITYÖN OSAAMISALA

Äänityön osaamisala on tarkoitettu tilaaja- ja asiakaslähtöisissä AV-tuotannoissa toimiville äänityön tekijöille, kuten radion tai television äänitarkkailijoille, ääni-assistenteille, äänittäjille, televisio- ja elokuvatuotannon kenttä-äänittäjille ja saliaäänimiksaajille.

Toimenkuvaan voivat kuulua äänittäminen sekä äänitteiden siirto-, tallennus- ja muokkaustehtävät joko liikkuvaan kuvaan liittyen (AV-tuotantona) tai siitä erillisenä (audiotuotantona), joko työryhmässä tai itsenäisesti, esimerkiksi kuvausryhmässä, kiinteissä studiotiloissa tai siirrettävän äänentoisto- tai tallennuskaluston avulla.

Työympäristö voi olla esimerkiksi ääni-, musiikki- tai tv-studio, televisioyhtiö, tuotantoyhtiö, mainos- tai yritysvideoyhtiö, kunnallinen mediapaja tai muu yhteisö.

Äänityön osaamisala muodostuu kolmesta tutkinnon osasta:

- 22 § Äänityön suunnittelu ja ilmaisu
- 23 § Äänityön työmenetelmät ja -välineet
- 24 § Äänityön tuotantoprosessit ja -ympäristö

22 § Äänityön suunnittelu ja ilmaisu

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tuntee audio-visuaalisen kerronnan menetelmät.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa AV-kerronnan lajityyppisiä omien työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa • tuntee äänikerronnan ilmaisulliset perusteet ja osaa käyttää niitä omissa työtehtävissään.
Tutkinnon suorittaja tuntee musiikin tyylit ja käytön.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa useita musiikin tyylilajeja, tuntee musiikin tehokeinoja ja osaa käyttää niitä omissa työtehtävissään • osaa tarkkailla ääntä siten, että puheen, musiikin ja muiden ohjelma-ainesten voimakkuussuhteet ovat keskinäisessä tasapainossa erilaisissa kuuntelutilanteissa.

Tutkinnon suorittaja tuntee äänityön teknis-taiteelliset perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa arvioida tallennettavan tai käsiteltävän äänen taajuussisältöä, voimakkuusvaihteluja ja etäisyysvaikutelmaa tuotannon tavoitteiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa laatia tuotantoteknisen suunnitelman.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa eritellä äänityksen tekniset vaatimukset sekä tuotanto-, aika-taulu- ja kalustotarpeet osaa esittää tuotantosuunnitelman selkeästi ja hyvällä asiakielellä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluiin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

23 § Äänityön työmenetelmät ja -välineet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja tuntee oman alansa työprosessin.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> tuntee äänitetekniikan tuotantoketjun omalla alallaan ymmärtää oman työnsä merkityksen tuotantoketjussa.
Tutkinnon suorittaja tuntee ammattimaisten äänityskäytäntöjen teoria-perusteet.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> tunnistaa äänitysakustiikan merkityksen äänityön kannalta tuntee akustisen äänen ja audion mittayksiköt ja mittauskäytännöt sekä

	kuuntelemalla tehdyn laadun- tarkkailun psykologiset ja tekniset periaatteet.
Tutkinnon suorittaja osaa ammatti- maiset työmenetelmät.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa koota ja kytkeä äänitys- tai äänentoistolaitteet ja osaa valita tilanteeseen tarkoituksenmukaisen laitteistokokonaisuuden • tuntee mikrofonien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia sekä osaa valita ne äänitystilanteen mukaisesti • tuntee mikrofonien sijoittelun ja äänitysetäisyyden periaatteet • osaa käyttää jotain alalla yleisesti ammattikäytössä olevaa mikseriä ja äänenmuokkauksen oheiskalustoa • osaa käyttää jotain alalla yleisesti ammattikäytössä olevaa äänityö- asemaa • tuntee digitaalisen äänentallennuk- sen periaatteet ja tallenneformaatit sekä jakelutekniikan periaatteet • osaa muokata tallennettua ääntä ja korjata sen korjattavissa olevat virheet.
Tutkinnon suorittaja tuntee äänityksen teknis-taiteellisten tavoit- teiden saavuttamiseen tarvittavat työmenetelmät.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää äänen voimakkuus- vaihteluun vaikuttavia laitteita (kompressoreita ja limittereitä) ohjelmadynamiikan taiteellisten tavoitteiden mukaisesti • osaa muokata äänen etäisyys- vaikutelmaa teknisin keinoin (korjainten tai tehostelaitteiden avulla) • ymmärtää kuuntelulaitteiston vaikutuksen äänityöhön.
Tutkinnon suorittaja pystyy äänitetyn aineiston sisällön jäsentelyyn.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita valmiista äänimateriaalista käyttötarkoitusta parhaiten tukevat otokset kulloisenkin ohjelma- tai tuotetyypin sekä valitun tyylilajin ja jakelukanavan mukaisella tavalla

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa yhdistää eri lähteistä saatua audiomateriaalia siten, että äänikerronta on yhtenäistä ja että se video- tai monimediatautuotannossa tukee kuvakerrontaa.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

24 § Äänityön tuotantoprosessit ja -ympäristö

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa työnsä toteuttamiseen liittyvät toimet.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää tuotannon eri vaiheet ja työtehtävät • hallitsee media-alan ammattisanaston ja komentokielen • ymmärtää viestinnän eettisiä kysymyksiä ja niiden vaikutusta omaan työhönsä • osaa työhönsä liittyvän kirjallisen dokumentoinnin • tuntee omaan työhönsä liittyvät tekijänoikeudet • osaa hinnoitella oman työnsä • tuntee alan työehtosopimukset ja osaa tehdä omiin tehtäviinsä liittyvän työsopimuksen • osaa esittää asiansa ymmärrettävästi asiakkaalle, työnantajalle ja muille työyhteisön jäsenille

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa huomioon tuotantoon liittyvän tekijänoikeus-, työsuojelu- sekä muun lainsäädännön ja säädökset • osaa toimia ongelmatilanteissa sekä ratkaista niitä • hallitsee aikataulujen ja budjetin mukaisen työskentelyn sekä huomioi jaksamiseen ja ergonomiaan liittyvät tekijät.
Tutkinnon suorittaja osaa suhteuttaa oman työnsä muuhun tuotantoketjuun tai työryhmään.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää osuutensa koko tuotantoprosessissa ja osaa työskennellä itsenäisesti • osaa työskennellä ammattitaitoisesti ja tehokkaasti aikataulujen ja budjetin mukaisesti • osaa analysoida omaa työtään ja perustella tekemänsä ratkaisut.
Tutkinnon suorittaja hallitsee ammatissa tarvittavan englannin kielen.	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää englanninkielisiä työhönsä liittyviä asiakirjoja, käyttö- ja ylläpito-ohjeita ja tiedotusluonteista tekstiä • osaa laatia englanninkielisen ansioluettelon ja kuvailla omaa ammatti-osaamistaan englanniksi.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöympäristön tulee olla todellinen työympäristö ja näytöissä käytetyn tuotantotekniikan yleisesti ammattikäytössä olevaa. Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa tilaaja- ja asiakaslähtöisessä toiminnassa.

Tutkinnon osan näyttönä toimivat alaan liittyvät keskeiset työtehtävät, työnäyteportfolio, kirjalliset tuotanto- tai toteutussuunnitelmat sekä niiden perustelut, toteutusraportit ja -analyysit.

Näytössä tulee arvioida samanaikaisesti sekä osaamisalan ammattilaiselta vaadittavaa ydinosaamista että tutkinnon suorittajan erityistaitoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tutkinnon suorittajan työtapoihin ja kykyihin arvioida työtään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Näyttöä täydennetään keskusteluihin, joissa tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyjä kyseisellä ammattialueella. Tutkinnon suorittajan itsearviointia käytetään hyväksi arviointipäätöksiä tehtäessä.

B. VAPAAEHTOINEN TUTKINNON OSA

31 § Yrittäjyys

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida omia henkilökohtaisia ominaisuuksiaan ja valmiuksiaan toimia mahdollisesti yrittäjänä sekä suunnitella kehittymistarpeitaan.</p>	<p>Oman osaamisen ja kehittymisen arviointi Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida realistisesti omaa ammattitaitoaan ja osaamistaan • osaa laatia henkilökohtaisen kehityssuunnitelman • osaa luoda itseään ja yritystään tukevan verkoston keskeisten sidosryhmien kanssa • osaa hyödyntää asiantuntijapalveluja liiketoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen liittyvissä kysymyksissä.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa laatia liikeidean, perustella sen lähtökohtia, tarkastella sitä kriittisesti sekä visioida sen tulevaisuutta.</p>	<p>Liikeidean määrittely Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia liikeidean ja määrittellä yrityksen toiminta-ajatuksen sekä tehdä siitä kirjallisen kuvauksen • osaa perustella liikeidean suhteessa oman alan kilpailu- ja markkina-tilanteen kehittymiseen ja taloudellisiin ympäristötekijöihin • osaa analysoida liikeideaansa suhteessa muihin alan toimijoihin • osaa arvioida liikeidean kannattavuutta • osaa määrittellä asiakasryhmät ja niiden tarpeet • osaa arvioida tuotteiden ja palveluiden laatua ja kilpailukykyisyyttä • osaa valita yritysmuodon ja perustella valintansa rahoituksellisesti ja verotuksellisesti.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella yrityksen taloutta.</p>	<p>Talouden suunnittelu Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa määrittää, mitkä tekijät vaikuttavat yritystoiminnan tulokseen ja

	<p>seurata, miten tulos kehittyy</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa suunnitella ja seurata rahan käyttöä ja rahan lähteitä • osaa hinnoitella tuotteet tai palvelut kannattavasti ja ottaa kannattavuuden huomioon muussa yritystoiminnassa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella yrityksen markkinointia.</p>	<p>Markkinoinnin suunnittelu Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia yrityksen tuotteiden ja palveluiden markkina-analyysin ja markkinointisuunnitelman • osaa määritellä markkinoinnin kohteet ja asiakasryhmät • osaa ottaa tuotteiden ja palveluiden kilpailutekijät huomioon markkinoinnin suunnittelussa • tuntee lain julkisista hankinnoista ja ottaa sen huomioon markkinoinnissaan.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee liiketoimintasopimukseen liittyvät yleisperiaatteet.</p>	<p>Sopimusten tekeminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia tarvittavat liiketoimintaan liittyvät sopimukset yhdessä asiantuntijoiden kanssa • tuntee tekijänoikeuksiin liittyvät näkökohdat ja osaa ottaa ne huomioon sopimuksissa.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee kirjanpidon, verotuksen ja sosiaaliturvan hoidon yleisperiaatteet.</p>	<p>Kirjanpidon, verotuksen ja sosiaaliturvan tuntemus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia suunnitelman kirjanpidon hoidosta ja hyödyntää asiantuntija-apua kirjanpidon toteuttamisessa • tuntee verotussuunnitelmaan ja arvonlisäverotukseen liittyvät kysymykset • tuntee yrittäjän ja henkilöstön sosiaali- ja työttömyysturvaan liittyvät kysymykset.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttö suoritetaan kirjallisina esityksinä ja keskusteluina siten, että keskeisen arviointiaineiston muodostaa kirjallinen liiketoimintasuunnitelma. Yrittäjäyys-osan suorittajalle laaditaan yritysideohahmotelman pohjalta henkilökohtainen näyttösuunnitelma, jossa määritellään täsmennetyt näyttödokumentit ja niiden laajuudet sekä tarvittavat kehitys- ja arviointikeskustelut sekä niiden ajankohdat. Näytön arvioijista vähintään yhden on oltava yritystoiminnan erityisasiantuntija.

Yrittäjän ammatti- tai erikoisammattitutkinnon tai jonkun muun ammatti- tai erikoisammattitutkinnon yrittäjäyttä tai yritystoimintaa koskevan tutkinnon osan suorittaminen korvaa soveltuvin osin tämän tutkinnon osan suorittamisen.